

Kampány a stroke megelőzésére, a pitvarfibrilláció leküzdése révén

A korosodó népesség szaporodó betegségterhe nyomán egyre gyakrabban fordul elő agyi keringési zavar. A stroke jelentős népegészségügyi probléma világszerte – az iparosodott országokban ez a harmadik leggyakoribb halál ok, valamint elsősorban ez felel a hosszú távú rokkantságért is. A világon mintegy 5 millió embert ez tesz tartósan rokkantná évente. Kiterjedt és tartós károsodást eredményezhet, ami olykor „csak” gyengeség, máskor bénulást jelentő állapotromlás. Emellett károsodhatnak a megismerő-gondolkodási funkciók is.

Az életkor előrehaladtával párhuzamosan nő a stroke-kockázat. Napjainkban ezen betegség ellátása viszi el az európai egészségügyi kiadások mintegy 2-3 százalékát. Ha a jelenleg meredeken emelkedő trend folytatódik, a következő évtizedek során „szélütés-válság” alakulhat ki a világon – hangzott el a Bayer sajtótájékoztatóján. A romló folyamat megállítására – 8 ország 24 szakértője bekapcsolódásával – akciótervet dolgoztak ki, ennek részleteit: a „kerülőutakat”, az elkerülés módjait ismertette a gyógyszer cég szakembere, dr. Molnár Győző, a március 23.-án tartott nagyszabású rendezvényükön.

Amikor vérkeringési zavar miatt az agyba nem jut el a létfontosságú oxigén, valamint a vér által szállított más tápanyag, ennek következtében – pár percen belül – működésképtelenné válnak az idegsejtek, majd megindul pusztulásuk. Azonban bizonyos esetekben – abban a mintegy 15 százaléknál, amikor szívüreg remegés miatt jön létre a zavar – megelőzhető, kivédhető volna a stroke.

A pitvarfibrilláció a leggyakoribb tartós szívritmuszavar, ami egyben – és mostani témánk, a kampány szerveződése szempontjából leglényegesebb információ – a stroke egyik leginkább jelentős, ám kezelhető kockázati tényezője. Jellemzője, hogy ilyenkor megszűnik a szív pitvarainak ritmusos, koordinált működése, és a megfelelő erősségű összehúzódások hiányában, a vér nem tud teljesen kiürülni a pitvarokból. Márpedig a pangó vér hajlamos a rögzösdésre, a „fibrilláló” beteg szívpitvarában kialakuló trombus pedig a kamrán át a főútóérbe kerül, onnan pedig az ütőerekbe, ahol érelzáródást (embóliát) okoz. Az agyi erekben elakadó vérrög vértelen (iszkémiás) stroke-ot idéz elő.

Pitvarfibrilláló betegeknél a stroke kockázata ötször magasabb, mint az átlagnépességben. Szívüreg remegés nyomán kialakuló stroke miatt a férfiak halálózása csaknem kétszer, a nőké háromszor magasabb, mint a nem-pitvarfibrilláló betegnél. A pitvarfibrillációhoz társuló stroke súlyosabb, jelentősebb rokkantságot okoz és rosszabb a kimenetele, mint az e nélküli stroke-nál, s az egy éven belüli halálozás valószínűsége mintegy 50 százalék.

Ismertek a jelenlegi kezelés korlátai, nehézségei (étel-, gyógyszerkölcsonhatás, a rendszeres laboratóriumi ellenőrzés szükségessége), ezért aztán gyakran elégtelen a stroke megelőzés. Mivel Európa népessége idősödik és a pitvarfibrillációra hajlamosító kórok (például a szívroham) érintettjeinek túlélése javul, egyre nagyobb lesz azon idős betegek száma, akik fokozott kockázatnak vannak kitéve. Előrejelzések szerint az EU-ban az új stroke esetek száma szaporodik – a 2000-ben észlelt évi 1,1 millióról 2025-re várhatóan 1,5 millióra, a pitvarfibrilláló betegek száma pedig 2050-re mintegy 2,5-szeresére nő.

A stroke drámaian növekvő klinikai, gazdasági és társadalmi terheinek, illetve az egyénre, a gondozókra és a családokra gyakorolt negatív hatásainak megoldására, sürgős intézkedésekre van tehát szükség. Ennek első lépése lehet a pitvarfibrillációban szenvedőkkel való kiemelt foglalkozás. Az „Akció a stroke megelőzéséért” (angol nevén strike out stroke) elnevezésű csoport munkájában európai egészségügyi szakemberek (kardiológus, neurológus, alapellátásban dolgozó orvos) valamint a javaslatokat támogató egyének, társaságok (betegképviselő, döntéshozó, egészségügyi gazdasági szakember) vesznek részt. A csoport biztosítani kívánja a pitvarfibrilláció jobb és korábban történő felismerését, gondozását, továbbá a pitvarfibrillációhoz társuló stroke megelőzéséhez szükséges hatékonyabb intézkedések és kezelések bevezetését. Ehhez a nemzetközi kezdeményezéshez – a Magyar Kardiológus Társaság, a Magyar Stroke Társaság és a Magyar Thrombosis és Haemostasis Társaság támogatásával – hazánk is csatlakozott.

A programot a szervezők négy pillérré építik – cél a nagyközönség informálása (tájékoztatók megjelentetése), az érintettek (szervezeteik, események – például betegnapok) támogatása. További terv a pitvarfibrilláció kezelésével és a stroke megelőzésével, kezelésével, rehabilitációjával kapcsolatos ismeretek és irányelvek szakorvosi kongresszusokon való terjesztése. A program része, hogy az Oktató Családorvosok szervezetével összefogva, továbbképzéseket szervezzenek a háziorvosok számára, hogy segítsék az ellátási körzetükbe tartozó lakosságot a pitvarfibrillációra utaló gyanújelek felismerésében, és mielőbb megkezdhesék a további kivizsgálást, a gondozást a stroke megelőzése érdekében.

Fazekas Erzsébet